

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
4/2012 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 20 päivänä tammikuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi) asiassa U 36/2010 vp työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Harri Sivula, sisäasiainministeriö

- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- apulaisosastopäällikkö Carin Lindqvist-Virtanen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- kansainvälisten asioiden asiamies Jenni Karjalainen, Akava ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- työmarkkina-asioiden päällikkö Merja Hirvonen, Suomen Yrittäjät ry
- Kv-asiantuntija Marianne Muona, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- professori Ulla Liukkunen.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon TyVL 18/2010 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotus koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantulon, työnteon ja oleskelun edellytyksiä yrityksen sisäisen siirron perusteella sekä tarvittavien lupien myöntämismenettelyjä. Ehdotuksessa säädetään myös edellytyksistä, joiden mukaisesti kolmannen maan kansalainen voisi oleskella ja tehdä työtä yrityksen sisäisen siirron puitteissa toisessa jäsenvaltiossa.

Ehdotuksen soveltamisala kattaisi kolmansiin maihin sijoittautuneiden yritysten sisäisen siirron saaneet lähetetyt johtajat, asiantuntijat tai korkeakoulututkinnon suorittaneet harjoittelijat. ICT-direktiiviehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle on direktiivineuvotteluissa rajattu lähetetyt vuokratyöntekijät riippumatta siitä, kenen palveluksessa (työvoiman vuokrausyritys tai muu satunnaisesti vuokrausta harjoittava taho) lähetetty ICT-työntekijä on. Lupaa ei myönnettäisi niille kolmansien maiden työntekijöille, jotka tekevät työtä työnvälitys-, työvoiman vuokraus- tai muille yrityksille, jotka tarjoavat työvoimaa työskentelemään toiseen yritykseen sen johdon ja valvonnan alla.

Ehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty kolmansien maiden työntekijät, jotka EU:n alueelle sijoittautunut yritys lähettää työhön toiseen jäsenmaahan. Lisäksi direktiivin soveltamisalan ulkopuolella ovat ne kolmansien maiden kansalaiset, jotka hakevat lupaa oleskella jäsenvaltiossa direktiivissä 2005/71/EY tarkoitettuina tutkijoina tutkimushankkeen suorittamiseksi. Sisäisen siirron saaneisiin ei saisi

soveltaa työvoiman saatavuusharkintaa. Ehdotuksessa on asetettu direktiivin soveltamisalaan kuuluville tahoille työsuhteen kestoa koskeva vaatimus ennen sisäistä siirtoa.

Valtioneuvoston kanta

Suomella on direktiiviin yleisvarauma. Suomi kannattaa direktiiviehdotuksen perustavoitetta rakentaa yhteisön tasolla selkeämpi lupajärjestelmä. Ehdotus ei kuitenkaan selkeyttäisi Suomessa jo voimassa olevaa lupajärjestelmää. Esi-tykseen sisältyy monia työoikeudellisia sekä sosiaaliturvaan liittyviä ongelmakohtia.

Suomi kannattaa direktiivin yleistä tavoitetta parantaa talouden kilpailukykyä helpottamalla yritysten sisäistä osaamisen siirtämistä sekä EU:hun että EU:n sisällä. Kansallisesti on tärkeää varmistaa, että työvoiman maahanmuuttosäännösten liian pitkälle viedyn harmonisoinnin lopputuloksena ei synny joustamatonta ja kansallisia järjestelmiä mutkistavaa yhteisösääntelyä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Direktiivillä pyritään helpottamaan monikansallisten yritysten tytäryhtiöissä ja sivuliikkeissä tarvittavien EU:n ulkopuolelta tulevien johtajien, asiantuntijoiden sekä korkeakoulututkinnon suorittaneiden harjoittelijoiden pääsyä unionin alueelle. Direktiiviehdotus on osa laajempaa työperäistä maahanmuuttoa koskevaa sääntelyä, ja sen tavoitteena on edesauttaa yritysten sisäisen osaamisen siirtämistä sekä EU:hun että EU:n alueella.

Direktiiviehdotus on jälleen yksi uusi direktiivi, jolla yksittäisen työntekijäryhmän maahanpääsyn edellytyksistä ja asemasta työmarkkinoilla säädetään erikseen. Vaikka tämän direktiivin tarkoittama ryhmä sinänsä tulee olemaan suhteellisen pieni, valiokunta ei pidä hyväksyttävänä kehitystä, jolla unionin alueelle luodaan rajat ylittävälle eri työntekijäryhmille erilaiset

lupajärjestelmät ja erityisesti erilaiset työehtojen tasot sen mukaan, mihin työntekijäryhmään kukin kuuluu. Eri työntekijäryhmiä koskevat erillisdirektiivit vaikeuttavat osaltaan työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamista. Valiokunta korostaa lisäksi, että Suomessa on jo nykyisellään toimiva lupajärjestelmä korkeasti koulutettua asiantuntijatyövoimaa varten, joten direktiivi ei Suomen näkökulmasta tuo lainkaan lisäarvoa. Sen sijaan se entisestään monimutkaistaa sääntelyä.

Valiokunta on aiemmassa lausunnossaan katsonut, että kolmansien maiden kansalaisille tulee taata vähintään samat oikeudet ja työsuhteen ehdot kuin EU:n sisällä lähetetyille työntekijöille (TyVL 18/2010 vp). Direktiiviehdotus lähteekin nyt siitä, että sisäisen siirron saaneiden työntekijöiden oikeudet ja työsuhteen ehdot yhdenmukaistetaan lähetettyjä työntekijöitä koskevan

direktiivin mukaisiksi. Euroopan parlamentin käsittelyssä on ehdotettu, että työehdot yhdenmukaistettaisiin vastaavassa tilanteessa olevien EU:n jäsenvaltiosta tulevien työehtoihin siinä maassa, jossa he oleskelevat. Valiokunta katsoo, että tämä ehdotus selkeyttäisi sääntelyä ja varmistaisi työntekijöiden yhdenvertaisuuden suhteessa paikalliseen työvoimaan. Valiokunta toteaa kuitenkin, että mikäli sisäisen siirron saaneiden kolmansista valtioista tulevien työntekijöiden työehdoista päädyttäisiin säätämään vahvemmin kuin lähetettyjä työntekijöitä koskevassa direktiivissä säädetään, tulee EU-maista peräisin oleville vastaaville työntekijöille turvata suojan samantasoisuus.

Valiokunta ei pidä hyväksyttävänä myöskään sitä, että eri työntekijäryhmät saisivat oikeuden sosiaaliturvaan eri ehdoin riippuen siitä, mitä direktiiviä heihin sovelletaan. Yksittäisille ryhmille luotava erillissääntely johtaa helposti siihen, ettei yhdenvertainen oikeus sosiaaliturvaan toteudu. Suomessa direktiivin tarkoittamien yritysten sisällä siirtyvien yhdenvertainen oikeus sosiaaliturvaan merkitsisi, että nämä kolmansista maista siirtyvät pääsisivät sosiaaliturvan suhteen parempaan asemaan kuin toisesta jäsenvaltiosta tulevat tai muissa tehtävissä työskentelevät kolmansista maista tulevat työntekijät. Tällöin myös EU-maista tulevien työntekijöiden oikeutta asumisperusteiseen sosiaaliturvaan tulisi laajentaa.

Valiokunta pitää valvonnan kannalta tärkeänä, että direktiivin määritelmät johtajasta, asian-

tuntijasta ja harjoittelijasta ovat mahdollisimman täsmällisiä. Harjoittelijoiden sisällyttäminen direktiivin piiriin aiheuttaa työehtojen valvonnan kannalta joka tapauksessa omat erityisongelmansa. Kaikilta direktiivin tarkoittamilta maahantulijoilta tuleekin vaatia jo lähtömaassa olemassa olevaa työsuhdetta yritykseen.

Luvan lyhytaikaiseen työskentelyyn EU:n alueella myöntäisi ensimmäisen työskentelymaan viranomainen. Myöhemmän työskentelymaan viranomainen ei olisi mukana lupaprosessissa, eikä sillä olisi mahdollisuutta evätä lupaa. Työehtojen noudattamista toisessa jäsenmaassa ei tarkistettaisi etukäteen. Valiokunta pitää myönteisenä, että direktiivin käsittelyssä vuokratyö on Suomen kannan mukaisesti suljettu direktiivin ulkopuolelle. Sen sijaan Suomen vaatimusta alihankintatyön poissulkemisesta ei ole hyväksytty. Tämäkin vaikeuttaa sovellettavien työehtojen valvontaa. Lyhytaikaisesti maahan tulevien työskentelyn sekä työehtojen samoin kuin perheenjäsenten oleskeluedellytysten valvonta on kaiken kaikkiaan äärimmäisen vaikeaa. Valiokunta pitääkin perusteltuna, että valtioneuvostolla on yleisvarauma koko direktiiviin.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

TyVL 4/2012 vp — U 36/2010 vp

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tarja Filatov /sd	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
vpj.	Anne-Mari Virolainen /kok	Elisabeth Nauc�ler /r
jäs.	Sanni Grahn-Laasonen /kok	Eero Suutari /kok
	Anna Kontula /vas	Maria Tolppanen /ps
	Jari Lindström /ps	vjäs. Sari Palm /kd
	Eeva Maria Majjala /kesk	Anu Vehviläinen /kesk.
	Lea Mäkipää /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.